

INFORMATIE VOOR DE PRESENTATOR

WERKEN IN EEN NAUWE GELEIDENDE RUIMTE



In de installatie en isolatie sector moet regelmatig gewerkt worden in een nauwe geleidende ruimte (kruipruimte, kelder en schacht). De werkzaamheden in een dergelijke ruimte bestaan veelal uit het aanleggen, repareren, vervangen of inspecteren van kabels of leidingen. Onder een nauwe geleidende ruimte wordt volgens de norm NEN 1010 (veiligheidsbepalingen voor laagspanningsinstallaties) verstaan: *‘een ruimte die grotendeels wordt beperkt door metalen of andere geleidende wanden en vloeren. Tijdens het werk in deze kleine ruimte kom je met een groot deel van het lichaam in aanraking met de wanden en vloeren’.*

RISICO'S

De risico's bij het werken in een nauwe geleidende ruimte kunnen worden onderverdeeld in de risico's die al aanwezig zijn en de risico's die ontstaan door de uitgevoerde werkzaamheden. De altijd aanwezige risico's zijn:

- Brand- en explosiegevaar bijvoorbeeld door de aanwezigheid van brandbare gassen en/of dampen (bijvoorbeeld oplosmiddelen van verf). Explosiegevaar kan ontstaan in ruimtes waar zich brandbare gassen of dampen op kunnen hopen. Deze dampen kunnen bijvoorbeeld ontstaan door rottingsprocessen bijv. in rioleringen of door verdamping van oplosmiddelen. Brandgevaar kan ontstaan als gewerkt wordt met open vuur bijvoorbeeld lassen of branden.
- Bedwelming en vergiftiging door de aanwezigheid van rottings- of gistingprocessen en door dampen van lassen en branden. Door zuurstoftekort of de aanwezigheid van giftige gassen kan een zeer gevaarlijke situatie ontstaan.

De risico's van het werken in de nauwe geleidende ruimte zijn:

- Elektrocutie door gebruik van elektrische gereedschappen. Werken aan of in de nabijheid van onder spanning staande installaties is niet toegestaan in een nauwe geleidende ruimte.
- Fysieke overbelasting door langdurig in een

verkeerde houding te werken. Werken in een nauwe geleidende ruimte is vaak zwaar werk omdat men veelal gedwongen wordt te werken in een belastende werkhouding (armen, nek, schouders en rug). Daarnaast moet men vaak door een kleine toegang de ruimte bereiken en door een lage ruimte zich voortbewegen.

MAATREGELEN VOOR HET VEILIG WERKEN IN EEN NAUWE GELEIDENDE RUIMTE

ALGEMENE MAATREGELEN

- Inventariseer de risico's en stel een werkplan op.
- Zorg voor een veilige toegang tot de werkplek (denk aan maatregelen om uitglijden te voorkomen bij het betreden van natte ruimte zoals rioleringen).
- Als de toegang via een luik plaatsvindt zet dan het luik af zodat niemand in het luik kan vallen.

BRAND- EN EXPLOSIEGEVAAR

Als deze situatie zich kan voordoen laat dan, voordat de ruimte wordt betreden, door een deskundige meten of er brandbare gassen of dampen in de ruimte aanwezig zijn. Dit kan bijvoorbeeld als er een mogelijk gaslek is of als er gewerkt wordt met oplosmiddelen of andere

VERVOLG

WERKEN IN EEN NAUWE GELEIDENDE RUIMTE

gevaarlijke stoffen. Brandgevaar kan ook ontstaan bij las- of soldeerwerkzaamheden. Scherm dan brandbare delen af en zorg voor een brandblusser in de buurt van de werkzaamheden.

BEDWELMING EN VERGIFTIGING

Laat bij twijfel een deskundige de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen meten, voordat de ruimte wordt betreden. In kruipruimtes onder woningen zal dit meestal niet het geval zijn omdat daar veelal ventilatieroosters zijn aangebracht. Toch is het raadzaam ook hier goed te ventileren. Als er in de ruimte gewerkt wordt met open vuur, zorg dan dat er voldoende ventilatie aanwezig is en gebruik indien mogelijk bronafzuiging bij lassen en branden.

ZUURSTOFTEKORT

Zuurstoftekort kan bijvoorbeeld ontstaan in metalen tanks door oxidatie van de wanden als de ruimte langere tijd geheel is afgesloten. Als de kans op zuurstoftekort aanwezig is moet er vooraf door een deskundige worden gemeten of er voldoende zuurstof in de ruimte is. In een normale kruipruimte onder een woning zijn er veelal ventilatieroosters aanwezig waardoor er voldoende zuurstof aanwezig is. Zorg altijd voor een goede ventilatie als je in de ruimte werkt.

ELEKTROCUTIE DOOR GEBRUIK VAN ELEKTRISCHE APPARATUUR

Handgereedschap en handlampen moeten zijn aangesloten op een veilige spanning (max. 50 V wisselspanning of 110 V gelijkspanning). Ze mogen ook worden aangesloten op een veiligheidstransformator (één stuks materieel per trafo). Deze transformator moet buiten de ruimte worden geplaatst en er mag maar één apparaat op worden aangesloten.

FYSIEKE OVERBELASTING DOOR LANGDURIG IN EEN VERKEERDE HOUDING WERKEN

Werken in een nauwe geleidende ruimte is fysiek vaak zwaar. Via een nauw toegangsluik moet je de ruimte betreden en het werk moet worden uitgevoerd in een gedwongen (foutieve) houding. Ook kan de ruimte vochtig zijn of kan er puin of andere rommel zijn achtergelaten. Onderstaand enige tips om de fysieke belasting bij het werken in deze ruimte zoveel mogelijk te beperken:

- Verwijder puin en andere rommel.
- Als de ruimte niet droog is, pomp dan zoveel mogelijk het water weg.
- Wissel het werk in de nauwe ruimte af met andere werkzaamheden die minder belastend zijn. Kan dit niet, las dan regelmatig pauzes in.
- Gebruik waar mogelijk hulpmiddelen die het werken in de ruimte verlichten.
- Bij het werken in kruipruimte lager dan 60 cm wordt aangeraden een maximale aaneengesloten verblijfsduur van 1 uur aan te houden en dan 15 minuten de werkzaamheden in de kruipruimte te onderbreken.
- Bij het werken in een kruipruimte hoger dan 60 cm is deze maximale aaneengesloten verblijfsduur 1,5 uur.
- Is de hoogte van de kruipruimte 80 cm, dan mag de maximale kruipafstand bij voorkeur niet meer zijn dan 7,5 meter vanaf het kruipluik. Bij een hoogte van 100 cm is dit 18 meter. Als de te kruipen afstand meer is, kijk dan of er (tijdelijk) een andere toegang kan worden gebruikt.

BEDRIJFSHULPVERLENING EN NOODPROCEDURE

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen kan er toch een noodsituatie zoals brand ontstaan of kan iemand in de nauwe geleidende ruimte onwel of gewond raken. Als in de nauwe geleidende ruimte een zuurstoftekort kan optreden dan dient er altijd een tweede persoon aanwezig te zijn die toezicht houdt en voortdurend in contact staat met de persoon in de nauwe

VERVOLG

WERKEN IN EEN NAUWE GELEIDENDE RUIMTE

geleidende ruimte. Er dient dan ook een duidelijke instructie te zijn wat de toezichthouder moet doen als zich een noodsituatie voordoet. De ruimte moet bij een optredend gevaar direct en op een veilige wijze te verlaten zijn. Bij een noodsituatie kan het soms moeilijk zijn om een slachtoffer uit de ruimte te halen. Hiervoor zijn specifieke middelen verkrijgbaar. Zorg dat deze op de werkplek beschikbaar zijn als een dergelijke situatie zich kan voordoen.

VOORLICHTING DOOR LEIDINGGEVENDE

Voordat iemand in een nauwe geleidende ruimte gaat werken, moet u als leidinggevende instructie geven over de gevaren, de te nemen veiligheidsmaatregelen en de noodprocedures.

NADERE INFORMATIE

- Het Blauwe Boekje (4e druk)
 - Hoofdstuk 6.10 Veilig werken in een nauwe ruimte (kruipruimte, kelders en schachten).
- Arbo Informatieblad nr 5 “Veilig werken in besloten ruimten” (uitgave SDU; zie www.sdu.nl).
- Algemene informatie over veilig werken is te vinden op www.arboportaal.nl.
- NEN 1010 “Veiligheidsbepalingen voor laagspanningsinstallaties” artikel 706 “Nauwe geleidende ruimte”.

WETGEVING (www.wetten.overheid.nl)

ARBOBESLUIT

- Artikel 4.1b
Zorgplicht van de werkgever (Als werknemers kunnen worden blootgesteld aan gevaarlijke stoffen).
- Artikel 4.1c
Beperking van blootstelling, algemene preventieve maatregelen.
- Artikel 4.5
Bijzondere maatregelen ter voorkoming van ongewilde gebeurtenis.
- Artikel 4.6

Gevaar voor verstikking, bedwelming vergiftiging, brand of explosie.

- Artikel 4.6.1
Eisen aan onderzoek in ruimten waar gevaar bestaat voor verstikking, bedwelming of vergiftiging dan wel brand of explosie.
- Artikel 4.6.2
Maatregelen in ruimten waar gevaar bestaat voor verstikking, bedwelming of vergiftiging dan wel brand of explosie.
- Artikel 4.6.3
Doeltreffende beheersing van de blootstelling aan stoffen door gebruik van persoonlijke ademhalingsbeschermingsmiddelen.

TIPS VOOR HET HOUDEN VAN DEZE TOOLBOXMEETING

Het spreken voor een groep is niet eenvoudig. Sommigen gaat dit gemakkelijk af, maar anderen vinden dit bijzonder lastig. Hierbij geven wij enige tips voor het houden van deze toolboxmeeting.

VOORBEREIDING

- Bereid je altijd goed voor door de achtergrondinformatie voor de presentator die bij de toolboxmeeting hoort door te nemen. Lees zo mogelijk ook de informatie onder het kopje ‘meer informatie’.
- Voorkom dat medewerkers te laat komen door duidelijk de aanvangstijd door te geven. Spreek mensen erop aan als ze te laat komen.
- Het onderwerp van de toolbox moet aansluiten bij de werkzaamheden die worden uitgevoerd.

TIJDSTIP EN TIJDSDUUR

- Het beste is om de toolboxmeetings te plannen op een tijdstip dat de medewerkers nog niet vermoeid zijn. Bijvoorbeeld aan het begin van de dag.
- Houdt de toolboxmeeting niet langer dan 15 minuten. Beter 2 toolboxmeetings van elk 15 minuten dan 1 lange toolboxmeeting van 45 minuten.

DE RUIMTE WAAR JE DE PRESENTATIE GEEFT

- Kies een ruimte die groot genoeg is en waar iedereen kan zitten.
- Zorg ervoor dat je geen verstoring hebt van lawaaiige werkzaamheden. Maak hierover zonnodig afspraken met andere (onder)aannemers.
- Zet de stoelen zo neer dat je oogcontact kan hebben met alle medewerkers.

DE MANIER VAN PRESENTEREN

- Lees de presentatie niet letterlijk voor. Maar vertel het zoveel mogelijk in je eigen woorden.
- Je kunt gebruik maken van de PowerPoint presentatie of de hand-out.
- Probeer de toolbox meeting wat interactief te maken door medewerkers eens wat vragen te stellen hoe zij bepaalde zaken in de praktijk ervaren.
- Blijf niet zitten, ga staan voor de groep en kijk de mensen aan.
- Vraag of de medewerkers de mobiele telefoons willen uitzetten.
- Vraag medewerkers niet te roken in de ruimte.

OPBOUW VAN DE TOOLBOXMEETING

Bouw je toolboxmeeting als volgt op:

- Reik direct de hand-out uit als je geen gebruik maakt van de PowerPoint presentatie. Gebruik je de PowerPoint presentatie, reik de hand-out dan uit aan het eind van de presentatie.
- Begin met een inleiding van maximaal 1 minuut, waarin je vertelt wat het hoofdonderwerp is en de verschillende onderdelen (problemen en tips)
- Geef tijdens de inleiding ook aan op welk moment de medewerkers vragen kunnen stellen: aan het eind of tijdens de toolboxmeeting.
- Houd je praatje waarin je in detail ingaat op de verschillende onderwerpen die zijn genoemd tijdens de inleiding. De “achtergrondinformatie voor de presentator” is hierbij een leidraad, wil je meer vertellen dan kan dat natuurlijk.
- Geef een korte samenvatting aan het eind, waarin je aangeeft wat je hebt behandeld.
- Geef de gelegenheid aan de medewerkers om vragen te stellen. Heb je geen antwoord op de vragen? Geef dan aan wanneer je erop terugkomt, bijvoorbeeld bij de volgende toolboxmeeting. Noteer de vraag / vragen en win daarover informatie in. Je kunt hiervoor de preventiemedewerker of Arbofunctionaris raadplegen.
- Bedank de medewerkers voor hun aanwezigheid.
- Laat alle aanwezigen de presentielijst tekenen. Je weet dan welke medewerkers de presentatie niet hebben kunnen bijwonen, bijvoorbeeld omdat ze een vrije dag hebben. Eventueel kun je de presentatie voor deze medewerkers later herhalen.